

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-9>

УДК 349.6

Кошель В.В., Псьота О.В., Леута О.С.

Інститут прокуратури та кримінальної юстиції

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ СИСТЕМИ ЗБИРАННЯ ТАРИ ЯК СПОСІБ СОРТУВАННЯ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано положення вітчизняного законодавства, що регулюють правовідносини у сфері поводження з відходами, здійснено порівняльну характеристику із законодавством інших держав. Авторами констатується факт невідповідності законодавства України європейським стандартам, що передбачають дотримання певних стандартів в рамках збирання, сортування та утилізації відходів та виявлено недоліки вітчизняного законодавства. Запропоновано внесення змін до чинного законодавства України у зв'язку із запровадженням депозитної системи збору пластикової тари, що стане суттєвим кроком до вдосконалення механізму поводження з відходами. Автори зазначають, що на загальнодержавному рівні проблема енергозбереження та повторної переробки сміття постала відносно давно. На початку 2014 року в Україні почали з'являтися нові громадські об'єднання, які почали потужну інформаційну компанію, яка стосувалася проблеми сміття та його «захоронення» на полігонах до того моменту, поки воно повністю не розкладеться. Авторами зроблено висновки з даного питання, що мають певне науково-практичне значення.

Ключові слова: депозитна система збирання тари, безпечні методи поводження з відходами, засоби сортування відходів, збирання відходів, зберігання відходів, тверді побутові відходи, утилізація відходів.

Koshel Viktor, Psyota Oleksandr, Leuta Oksana

Criminal Justice and Prosecutors' Training Institute

Yaroslav Mudryi National Law University

LEGAL REGULATION OF INTRODUCTION OF DEPOSIT SYSTEM OF CONTAINER COLLECTION AS A WAY OF WASTE SORTING IN UKRAINE

Summary. The article analyzes the provisions of domestic legislation regulating legal relations in the field of waste management, carried out a comparative characteristic with the legislation of other States. The authors state the fact of non-compliance of Ukrainian legislation with European standards, which provide for compliance with certain standards in the collection, sorting and disposal of waste and identify shortcomings of domestic legislation. Proposed amendments to the current legislation of Ukraine in connection with the introduction of Deposit collection system of plastic containers, which will be a significant step to improve the mechanism of waste management. The authors mean that the problem of energy saving and re-processing of smitthy has become unreasonably reluctant on the capital-wide rivni. On the cob of 2014 rock in Ukraine, we felt like we've announced a new huge amount of information, as well as felt the need for information company, as I had a problem to see that "buried" at the polygons until then, so far leave it up to nothing. But if you don't get to the real result on the all-Ukrainian rivne, speak. Also, the authors drew attention to the emphasis not only on the environmental side of the problem, but on the economic aspect. In the article it is indicated that one of the most urgent problems is the current e accumulation and that of the current problems of the related spheres. This problem is particularly acute for Ukraine, which ranks first among European countries in terms of the amount of household waste per person and the level of harmful effects of landfills on the environment. More than 96% of all household waste dumped in Ukraine is stored and stored in landfills, and less than 3% is burned at two incinerators. Landfill sites occupy more than 160 thousand hectares of land. Annually, about 12,000 new unauthorized landfills are formed in Ukraine. More than 7% of landfills operate in congestion mode, most of which do not meet environmental safety standards. According to the general provisions of the Law of Ukraine "On the Fundamental Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period up to 2020", the low life expectancy of Ukrainians is largely due to pollution of the environment. One of the most pressing environmental problems in Ukraine is the management of solid waste.

Keywords: deposit system, safe methods of waste management, waste sorting facilities, waste processing, waste sorting, solid waste, waste disposal.

Постановка проблеми. Сучасний стан правовий механізм поводження з відходами в Україні перебуває у незадовільному стані. Незважаючи на те, що в більшості населених пунктів України є полігони (тобто об'єкти для зберігання відходів), на них здійснюється їх захоронення без попереднього сортування або переробки. На такі полігони вивозять різні відходи, у тому числі ті, що є шкідливими та небезпечними, а також ті відходи, яким можна дати «друге життя». Однією з екологічних проблем в Україні є відсутність механізму утилізації пластику – ресурсу, який можна переробляти

в корисні продукти. Не можна ігнорувати і той факт, що переважна більшість полігонів вже переповнені, вичерпали свій термін придатності. Оскільки пластик біологічно не розкладається, то він разом з іншими відходами займає певну площу на полігонах, пришвидшуючи процес їх переповнення. На нашу думку, необхідно запровадити депозитну систему збирання пластикової тари з метою зменшення її частки у відходах. Необхідно дослідити стан правового регулювання поводження з відходами в законодавстві Європейського Співтовариства, в якому існує, на нашу думку, ефективний правовий механізму

поводження з пластиком. Основну увагу варто зосередити на впровадженні ефективного засобу сортування відходів, як одного з елементів вирішення наведеної екологічної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правовідносини у сфері поводження з відходами були предметом дослідження низки науковців, серед яких вивченням питання сортування відходів в Україні займалися: В.А. Зуєв [1], М.В. Федунь [2], Т.О. Третяк [3], Т.Л. Антонова [4] та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема поводження з відходами є важливою темою для обговорення науковцями. Але, незважаючи на достатню кількість досліджень та публікацій з даного питання, на нашу думку, правова доктрина не повною мірою дослідила стан вітчизняного механізму збирання, сортування та утилізації відходів. Тому й досі існує необхідність виявлення проявів неналежного функціонування механізму поводження з відходами. Наразі важливо вирішити не глобальну проблему поводження з відходами, а окрему, проте, конкретну та актуальну еколого-правову проблему в Україні – відсутність правового забезпечення депозитної системи збирання пластикової тари як засобу підвищення культури сортування відходів.

Мета статті. Необхідно провести аналіз вітчизняних законодавчих актів у даній сфері та навести аналогічні приписи із законодавства інших держав. Варто зосередити увагу на факті невідповідності вітчизняного законодавства нормативним приписам ЄС у сфері поводження з відходами.

Викладення основного матеріалу. Проблема сортування відходів в сучасних умовах є, безсумнівно, серйозною проблемою, що потребує вирішення на державному та світовому рівні.

Наразі важливо вирішити не глобальні питання поводження зі сміттям, а зосередити увагу саме на сортуванні відходів. Одним з можливих способів вирішення даної проблеми, на нашу думку, є впровадження депозитного системи збору тари як способу сортування відходів.

У національному законодавстві відсутнє тлумачення терміну «депозитна система» та «депозит тари», тому вважаємо за необхідне розкрити дане поняття. Депозитна система тари (депозитна система) – це сукупність скоординованих процесів та діяльності фізичних та юридичних осіб щодо збору та сортування пластикової тари, скляної та металевої тари та умов повернення депозиту тари з метою їх подальшої переробки або утилізації. Депозит тари (депозит, вартість депозиту) – грошова сума, що додатково стягується з покупця при придбанні продукції у тарі та яка повертається споживачеві при поверненні тари споживачем у порядку депозитної системи [18].

Реалізацію такої системи варто покласти на автоматизовані пристрої, так звані фандомати, – електронні програмно-технічні комплекси з вмонтованим спеціалізованим пристроєм для обробки інформації, призначений для обміну скляної, металевої або пластикової тари у населення в обмін на грошову винагороду (вартість депозиту). Передбачаємо також можливість транзакції таких грошових коштів на поточний рахунок або чеки, які можна використовувати

для оплати товарів в магазинах – місцях установки апаратів.

Ми вважаємо таку систему мультифункціональною, головною задачею якої є саме екологічний аспект, в той же час забезпечується мотивувальний характер залучення до збору та сортування тари. За умови здійснення відповідних заходів реалізується фінансовий механізм, відповідно до якого, з одного боку споживач отримує певну компенсацію у вигляді вартості депозиту тари, з іншого – власник обладнання, який отримує прибуток внаслідок реалізації зібраної тари.

Спершу, вважаємо за необхідне навести приписи законодавства Європейського Співтовариства, що закріплюють стандарти поводження з відходами. В чинному європейському законодавстві діє ряд директив, що регулюють відносини щодо поводження з ними.

Перш за все варто зазначити про основоположну директиву в даній сфері – Директиву про відходи 2008/98/ЄС [6]. Аналогом в Україні вважається Закон України «Про відходи» від 05.03.1998 № 187/98-ВР (далі – ЗУ «Про відходи»). Суттєва різниця вищезазначених директиви ЄС та Закону України спостерігається навіть у меті та предметі, оскільки вітчизняний акт визначає засади діяльності, що пов'язана із запобіганням утворенням відходів, їх збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, утилізацією та видаленням, знешкодженням та захороненням, а також з відверненням негативного впливу відходів на довкілля та здоров'я людини. Також присутні розбіжності у класифікації відходів: в директиві ЄС поділяють на «побутові відходи», «небезпечні відходи», «інертні відходи» та «відходи, що не є небезпечними», тоді як в Україні проведено поділ лише на побутові та небезпечні. Невідповідність спостерігається і у визначеннях термінів: так у Європі «оброблення» – це об'єднання всіх операцій з утилізації і видалення, включаючи підготовку до них, а відповідно до ЗУ «Про відходи» дане поняття означає здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення.

Також варто звернути увагу на Директиву про захоронення відходів на полігонах 99/31/ЄС [7]. Метою даного акта є: по-перше, зменшення кількості відходів та їх шкідливість, шляхом розвитку екологічно чистих технологій, що менше шкодують природним ресурсам; по-друге, надання переваг переробним методам, таким як повторне використання чи будь-яким іншим, в яких відходи переробляються у сировину для нових продуктів, а також використанню відходів як джерела енергії. В Україні відсутні закони подібні до двох вищевказаних директив, що негативно впливає на розвиток вітчизняних технологій переробки відходів чи впровадження вже існуючих закордонних аналогів.

Ще одним негативним наслідком є те, що немає обмежень щодо захоронення тих чи інших видів відходів, не встановлено чітких норм щодо спалювання сміття. Констатуємо той факт, що в Україні спостерігається ситуація подальшого

збільшення кількості полігонів. Їх значний негативний вплив на навколишнє середовище – атмосферне повітря, ґрунти та підземні води, а також необхідність вилучення на тривалий час з господарського обігу великих земельних ділянок є реальною загрозою екологічного благополуччя України.

Серед чисельних актів у даній сфері можна відзначити і Директиву про упаковку та відходи упаковки 94/62/ЄС [8], в якій констатується необхідність зменшення впливу такого роду відходів на навколишнє середовище шляхом попередження їх утворення від упаковки, і на підставі додаткових основних принципів заходи, спрямовані на повторне використання, переробку та інші форми відновлення відходів від упаковки. З моменту імплементації цієї директиви в національне законодавство кожна країна повинна забезпечити протягом 5 років відновлення відходів від упаковки в обсязі 50-65% по масі. Вважаємо, що Україна, як потенційний член ЄС, має взяти на себе зобов'язання за цим актом. Дотримання приписів даної Директиви Україною призведе до скорочення обсягу кінцевої утилізації таких відходів [8].

Вищенаведений нормативний документ був згодом деталізований та змінений ще одним актом: Директивою 2004/12/ЄС [10]. Даний акт вносить зміни до Директиви 94/62/ЄС про упаковку та відходи упаковки наступним чином. Зокрема, в ній зазначається, що контроль за упаковкою та відходами упаковки вимагає від держав-членів створити системи повернення, збирання та утилізації. Такі системи повинні бути відкритими для усіх зацікавлених сторін та розроблені таким чином, щоб уникати дискримінації імпортованих продуктів та перешкод для торгівлі або порушення конкуренції, та гарантувати максимально можливе повернення упаковки та відходів упаковки відповідно до Договору [10].

В Україні аналогом є ще не прийнятий законопроект «Про упаковку та відходи упаковки» № 632 від 28 січня 2013 року. Особливістю Закону є те, що вперше на національному рівні вводяться норми з утилізації і переробки відходів упаковки та роздільний збір відходів.

Надалі був зареєстрований Проект Закону України «Про упаковку та відходи упаковки» № 4028 від 5 лютого 2016 року [11]. Основним завданням законопроекту є запровадження системи «розширеної відповідальності виробників товарів в упаковці», що дозволить забезпечити належне фінансування здійснення роздільного збирання відходів упаковки, їх вивезення, перероблення та утилізації, а також сприятиме їх максимальному повторному використанню. Зазначена система, наприклад, полягає у тому, що суб'єкти господарювання, що здійснюють перший продаж (постачання) вироблених на території України товарів в упаковці, а також імпортери, які возять такі товари на територію України зобов'язані будуть забезпечувати виконання норм перероблення та утилізації відходів упаковки, що утворюються в результаті використання та споживання таких товарів [11].

З моменту прийняття ЗУ «Про відходи» пройшло 15 років, але в державі досі не створено дієвої системи сортування пластикомістних відходів.

З урахуванням вищенаведеного стверджуємо, що відмінність даних Директив від українського законодавства очевидна. Україна, ратифікувавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії ті її державами-членами [9], тим самим взявши на себе зобов'язання здійснити поступову адаптацію вітчизняного законодавства до законодавчих закріплень ЄС. Проте й досі законодавство України у сфері екології, у тому числі в рамках поведження з відходами не зазнало такої адаптації.

Виявивши факт невідповідності вітчизняного законодавства нормативним приписам Європейського Співтовариства у сфері поводження з відходами, необхідно детально дослідити дану проблему та запропонувати її вирішення. Як вже зазначалося, проблема недосконалого механізму поводження з відходами є глобальною проблемою для України. Тому з метою її подолання варто зосередити увагу на окремих її елементах. Вважаємо, що впровадження ефективного засобу сортування відходів є одним з найважливіших елементів вирішення екологічних проблем в Україні.

За даними Міністерства регіонально розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України, у 2016 році перероблено та утилізовано близько 5,76 відсотка побутових відходів, з них – 2,72 відсотка спалено, лише 3 відсотки як вторинну сировину передано на потужності з перероблення, а решта побутових відходів потрапила на звалища [12]. Відсутність ефективної системи збирання відходів упаковки призводить до щорічної втрати вагомого ресурсного потенціалу для переробної промисловості України у вигляді відходів паперу і картону від 1,5 до 1,6 млн. тонн, скла – 1,0 млн. тонн, полімерів – 0,6 млн. тонн та ін. Водночас, погіршується і так несприятлива екологічна ситуація [12].

Погоджуємося з думкою О. А. Войцехівської, яка вважає, що основною концепцією сортування чи системи роздільного збору відходів є те, що відходами, у тому числі і пластикова тара, є тільки тоді, коли потрапляє у контейнер у суміші з іншими продуктами. Існує багато технологій, що дозволяють виділити вторинну сировину із загальної маси відходів. Але найкоштовніша, найдовша та складніша за інші – відокремлення вторинної сировини із вже сформованих загальних потоків відходів та сортування по компонентам вже існуючих звалищ. Більш прогресивні технології та більш дешеві можна реалізувати лише за участю в тій чи іншій мірі громадськості – створення осередків збору вторинної сировини або його купівлю у населення, заходи для роздільного збору сміття на побутовому рівні за допомогою спеціальних контейнерів [13, с. 446–448]. Таким чином, за умови правильних законодавчих рішень, переробку відходів можна зробити вигідним бізнесом. Але замість того, щоб приносити прибуток, відходи отруюють землю, воду, повітря [14, с. 135].

Вважаємо, що розробка маловідходних і безвідходних технологій, раціональне використання вторинних ресурсів потребує прийняття міжгалузевих рішень. Побічні продукти і відходи – можлива сировина для інших виробництв. Побічні продукти можуть бути запланованими і давати прибуток з їх продажу або використання.

Відповідно до п. і) ст. 32 ЗУ «Про відходи» зазначено, що в Україні з 1 січня 2018 року заборонено захоронення на полігонах неперероблених (необроблених) побутових відходів. Проте, ні цей, ні будь-який інший діючий нормативно-правовий акт не описує перелік і послідовність операцій зі сміттям. В Україні так і не прийняли відповідні регламентні акти щодо сортування сміття, хоча за останні чотири роки зареєстровано близько двох десятків законопроектів. Тобто, де-факто, маємо норму матеріального права про те, що сміття сортувати необхідно, але така діяльність потребує і процедурного врегулювання, норми якого, на жаль, поки що відсутні. Тому, до внесення змін до ЗУ «Про відходи» або прийняття нового спеціального нормативно-правового акту із зазначеного питання, положення п. і) ст. 32 ЗУ «Про відходи» залишатимуться декларативними.

Варто визнати, що завдяки зусиллям активістів, волонтерів, благодійних організацій та територіальних громад в містах України з'являються різнокольорові контейнери для різних видів сміття та пункти прийому відходів для подальшої переробки та утилізації, проводяться заходи для стимулювання сортування відходів. Контейнери для сортування сміття, звичайно, можна знайти в окремих районах великих міст, проте частіше вони лише формально накопичують відокремлені відходи, що згодом потрапляють на сміттєзвалище, а не на переробку чи утилізацію. Через відсутність законодавчого врегулювання даного питання, органи місцевого самоврядування також не мають можливості вирішити це питання на місцях.

Відразу вирішити загалом усю проблему сортування та переробки відходів та запровадити досконалу модель, як у Японії чи Німеччині [15], звісно, досить важко – для цього потрібно повністю реорганізувати інфраструктуру та налагодити логістику від контейнерів із сміттям до заводів із повним циклом переробки та утилізації відходів.

Ми вважаємо, що найбільш важливою задачею для держави та суспільства є саме пояснення необхідності та підвищення культури сортування сміття серед населення, адже будь-яке правове регулювання в країні спрямоване саме на створення гідних та безпечних умов для життя людини.

Німеччина запропонувала Україні скористатися їх досвідом запровадження системи збору порожніх пляшок з допомогою так званих «фандоматів». Це спеціальні автомати, які приймають практично будь-які скляні та пластикові пляшки, а також металеві банки. Після прийому тари, фандомати повертають людям частину грошей, сплачених при купівлі в напою [15].

Така система називається заставною або депозитною (депозитарною). Вона введена в багатьох європейських країнах: Швеції, Норвегії, Фінляндії, Данії, Естонії. Найбільшої популярності дана система набула в Німеччині, яка також відома як одна з країн, в якій сортування відходів відбувається найбільш якісно.

До позитивних прикладів можна віднести і Литву, де у спеціальних автоматах можна здати металеві банки, пластикові і скляні пляшки. За кожну пляшку – чек в середньому на 10 євроцентів. Його можна обміняти на готівку або

товари в найбільшому супермаркеті. Мешканці зазначають, що тривалий період часу багато пляшок залишали біля озер, парків тощо. Збирали і сортували до 20% від усієї тари, а з депозитною системою вже за перший рік зібрали 75% використаних пляшок [16].

Повертаючись до аналізу чинного законодавства у цій сфері, необхідно вказати, що важливим актом є схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року [17] (далі – Стратегія), метою якої є створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до поводження з відходами на державному та регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання. В Стратегії закріплене положення про спеціальні заходи у сфері управління окремими видами відходів і, як один із заходів – застосування добровільних депозитних систем та системи «застава-повернення» для відходів упаковки з-під напоїв, зокрема скляних пляшок, за умови повноцінного запровадження принципу розширеної відповідальності виробника для відходів упаковки.

Водночас зареєстровано проект Закону України «Про систему збирання та утилізації використаної тари» № 5614 від 28.12.2016 [18] (далі – законопроект № 5614), який регламентує запровадження депозитної системи збору використаної тари в Україні.

Результатом впровадження депозитної системи повинно стати суттєве зниження рівня забруднення навколишнього середовища та покращення екологічної ситуації в країні, підвищення рівня культури сортування сміття, громадської свідомості щодо цінності вторинних ресурсів, утворення додаткових робочих місць.

Положення даного законопроекту не оминули і критики. Відповідно до ст. 13 законопроекту № 5614, оператора депозитної системи визначають на конкурсній основі. Водночас встановлені за ст. 12 законопроекту № 5614 вимоги до претендентів: особа одночасно повинна мати досвід діяльності у сфері управління відходами за міжнародними стандартами та досвід виготовлення захисних позначок, можуть розглядатись як дискримінаційні та корупційні, адже депозитної системи поводження з відходами тари досі не існувало в Україні [19].

Строк, протягом якого планується створення та активізація депозитної системи, передбачений законопроектом № 5614, складає шість місяців. З одного боку, даного часу достатньо, у разі якщо будуть належним чином реалізовані дії щодо закупки, монтажу та обслуговування обладнання. З іншого боку, створення депозитної системи – це складний, тривалий та коштовний процес, який вимагає створення належної матеріально-технічної бази, інфраструктури. Напевно, більш доцільним варто вважати перехідний період в один рік.

Важливо зазначити, що автори законопроекту № 5614 не обґрунтовують фінансові витрати депозитної системи поводження з використаною тарою в Україні. Такі витрати зумовлені, зокрема необхідністю забезпечення належного рівня

безпеки від підробки депозитних етикеток, придбання спеціального обладнання для прийому тари, створення належно захищених місць для її зберігання, створення нової логістики для збору тари та доставки її на перероблення, розроблення системи обміну інформацією щодо проданої та повернутої тари. Для прикладу, впровадження депозитної системи в Німеччині (досвід якої наводиться авторами законопроекту як такий, що потребує наслідування) коштувало приблизно 726 млн. євро, а щорічні витрати на її функціонування сягнули 793 млн. євро [20]. Проте варто вказати, що в середньому при нормальному функціонуванні один такий автомат самоопувається в середньому за 2 роки і в подальшому приносить прибуток. Вважаємо, що економічно вигідно було б запровадити діяльність депозитної системи у великих містах, а, проаналізувавши результати, приймати рішення про подальше поширення її дії в менших містах.

При цьому, потрібно звернути увагу, що країни-члени ЄС не застосовують, на відміну від законопроекту № 5614, депозитну систему до окремих видів товарів, зокрема до молока та молочних продуктів, у тому числі з огляду на соціальну значимість цих продуктів, зороження яких суттєво впливає на незахищені верстви населення.

За умови вирішення зазначених вище питань, на нашу думку, норми законопроекту № 5614 будуть працювати у разі закріплення в ЗУ «Про відходи» визначення депозитної системи та відсилочної норми щодо застосування депозитної системи. Також з огляду на фінансову вмотивованість розглядаємо можливість закріплення в ньому положень щодо закупки, монтажу автоматизованих пристроїв та подальшої реалізації зібраної тари юридичними особами та фізичними особами – підприємцями. Аналізуючи досвід провідних держав у даній сфері, можна зазначити, що найбільш активно дана система використовується суб'єктами господарської діяльності в універсальних магазинах самообслуговування або закладах з надання послуг харчування [15].

Законопроект № 5614 торкається лише одного виду відходів – тари, але ми розуміємо, що реформування потребує вся система поводження

з відходами. Депозитна система розглядається нами як додаткова або ж перехідна до повного відокремленого сортування відходів, за зразками та відповідно до норм провідних держав, що вже мають досвід у даній сфері.

Одним з останніх зареєстрованих законопроектів щодо реформування сфери управління відходами є проект Закону «Про управління відходами» № 10411 від 02.07.2019 р. Запропонований законопроект дозволить нарешті впровадити європейську модель вирішення проблем із відходами. Зокрема, йдеться про ієрархію управління та систему довгострокового планування управління відходами на всіх рівнях – від загальнонаціонального – до місцевого. У рамках розпочатої реформи у сфері відходів, зокрема, передбачено утворення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління відходами. Нова установа буде організовувати систему управління відходами та забезпечуватиме її функціонування. Також законопроектом запропоновано суттєве підвищення розмірів штрафів за правопорушення у сфері управління відходами майже у 10 разів. Даний законопроект є рамковим. Тож передбачається ухвалення ще 9 секторальних законів у сфері управління відходами, над якими зараз також триває робота. До прикладу, вони стосуються відходів упаковки, батарейок, небезпечних відходів тощо [21].

Висновки та пропозиції. Правове регулювання запровадження депозитної системи, на нашу думку, матиме позитивний вплив на політику у сфері поводження з відходами, а також реалізацію державної екологічної політики в цілому. Ми пропонуємо внести зміни до ЗУ «Про відходи» № 187/98-ВР від 05.03.1998 р. в якому варто закріпити визначення депозитної системи, що визначається, як сукупність скоординованих процесів та діяльності фізичних та юридичних осіб щодо збору та сортування пластиковмісної, скляної та металевої тари та умовах повернення депозиту тари з метою їх подальшої переробки або утилізації. У свою чергу доцільно також прийняти відповідний підзаконний акт в якому детально регламентуватимуться правила функціонування депозитної системи в Україні.

Список літератури:

1. Зуєв В.А. Проблеми та перспективи розвитку господарсько-правового регулювання поводження з відходами в Україні. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 1(2). С. 44–52.
2. Федунь М.В. Правове регулювання поводження з відходами згідно з Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 13. Т. 2. С. 124–126.
3. Третяк Т.О. Правові питання дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами як засобу зменшення обсягу утворення відходів в Україні. *Право і громадянське суспільство*. 2014. № 1. С. 90–101.
4. Антонова Л.І. Адміністративно-правове регулювання поводження з відходами [Текст] : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Антонова Тетяна Леоніівна ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2017. С. 15–16.
5. Класифікатор відходів ДК 005-96 : затв. Наказом Держстандарту України від 29.02.96 № 89 зі змінами і доповненнями. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Директива ЄС про відходи 2008/98/ЄС: ухвалена Європейським парламентом та Радою від 19 листопада 2008 р. // База даних «Законодавство України». URL: <https://menr.gov.ua/files/docs/2008%2098%20ЄС.pdf> (дата звернення: 15.08.2019).
7. EU Directive on landfill disposal 99/31/EC adopted by the European Council of 26 April 1999 // Database «Legislation of Ukraine». Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_925 (дата звернення: 15.08.2019).
8. Directive on packaging and packaging waste 94/62/EC adopted by the European Parliament and the Council of 20 December 1994 // Database «Legislation of Ukraine». Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b05 (дата звернення: 15.08.2019).
9. Угода про асоціацію між Україною та Європейським союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами: ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014 р. // База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 15.08.2019).

10. Директива 2004/12/ЄС про внесення змін до Директиви 94/62/ЄС: ухвалена Європейським парламентом та Радою від 10 грудня 2004 р. // База даних «Законодавство України». URL: <http://old.minjust.gov.ua/file/33077.docx> (дата звернення: 15.08.2019).
11. Про упаковку та відходи упаковки : проект Закону України від 05.02.2016 р. № 4028 / Верховна Рада України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=58083&pf35401=393848> (дата звернення: 15.08.2019).
12. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p> (дата звернення: 15.08.2019).
13. Войцехівська О.А. Вторинна переробка відходів за допомогою мобільних комплексів сортування. Проблеми розвитку міського середовища. Вип. 1(11). 2014. С. 442–451.
14. Ільченко В.А., Махитко В.С. Комплексна переробка та утилізація відходів як основа сталого економічного розвитку району. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. № 2(72). 2015. С. 134–138.
15. ECOBUSINESS. URL: <http://ecolog-ua.com/news/yak-peretvoryty-vidhody-pet-u-dohody> (дата звернення: 23.09.2019).
16. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/ukrayinski_pidpriyemstva_hochut_na_zakonodavchomu_rivni_zobov'yazati_vidpovidati_za_taru_n1423310 (дата звернення: 23.09.2019).
17. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p> (дата звернення: 20.04.2019).
18. Про систему збирання та утилізації використаної тари : проект Закону України від 28.12.2016 р. № 5614 / Верховна Рада України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=60832&pf35401=411494> (дата звернення: 20.04.2019).
19. Европейская правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/experts/2017/02/22/7061827/> (дата звернення: 23.09.2019).
20. Felix P. Experience with the introduction of a mandatory deposit system in Germany. *PRO EUROPE Deposit Workshop*. 2008. Vol. 3, № 19(82). P. 1–37. URL: <http://www.apeal.org/wp-content/uploads/2015/04/08-02-Roland-Berger.pdf> (дата звернення: 20.04.2019).
21. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua/news/33488.html> (дата звернення: 23.09.2019).

References:

1. Zuiev, V.A. (2014). Problemy ta perspektyvy rozvytku hospodarsko-pravovoho rehulivannia povodzhennia z vidkhodamy v Ukraini. *Law and innovative society*, vol. 2, pp. 44–52.
2. Fedun, M.V. (2015). Pravove rehulivannia povodzhennia z vidkhodamy zghidno z Uhodoiu pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom. *Scientific Bulletin of The international humanitarian Univ*, vol. 13, pp. 124–126.
3. Tretyak, T.O. (2014). Pravovi pytannia dozvolu na zdiysnennia operatsiy u sferi povodzhennia z vidkhodamy yak zasobu zmenshennia obsiahu utvorennia vidkhodiv v Ukraini. *Law and civil society*, vol. 1, pp. 90–101.
4. Antonova, L.I. (2017). Administratyvno-pravove rehulivannia povodzhennia z vidkhodamy. Kyiv, pp. 15–16.
5. Waste classifier DK 005-96: shut. Order of the state standard of Ukraine of 29.02.96 No. 89 with changes and additions.
6. EU waste Directive 2008/98 / EC, adopted by the European Parliament and the Council of 19 November 2008 // database "Legislation of Ukraine". URL: <https://menr.gov.ua/files/docs/2008%2098%20EC.pdf> (accessed: 15.08.2019).
7. EU Directive on landfill disposal 99/31/EC adopted by the European Council of 26 April 1999 // Database «Legislation of Ukraine». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_925 (accessed 15.08.2019).
8. Directive on packaging and packaging waste 94/62/EC adopted by the European Parliament and the Council of 20 December 1994 // Database «Legislation of Ukraine». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b05 (accessed: 15.08.2019).
9. Association agreement between Ukraine and the European Union, the European atomic energy community and their member States: ratified by Law No. 1678-VII of 16.09.2014 // database "Legislation of Ukraine". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (accessed 15.08.2019).
10. Directive 2004/12 / EC on amendments to Directive 94/62 / EC adopted by the European Parliament and the Council of 10 December 2004 // database "Legislation of Ukraine". URL: <http://old.minjust.gov.ua/file/33077.docx> (accessed 15.08.2019).
11. On packaging and packaging waste: draft Law of Ukraine of 05.02.2016 № 4028 / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=58083&pf35401=393848> (accessed 15.08.2019).
12. National strategy of waste management in Ukraine until 2030: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 8, 2017 No. 820-R / Cabinet of Ministers of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p> (accessed 15.08.2019).
13. Voitsekhivska, O.A. (2014). Vtorynna pererobka vidkhodiv za dopomohoiu mobilnykh kompleksiv sortuvannia. *Problems of urban environment development*, vol. 11, p. 442–451.
14. Ilchenko, V.A., & Makhitko, V.S. (2015). Kompleksna pererobka ta utylizatsiia vidkhodiv yak osnova staloho ekonomichnoho rozvytku raionu. *Bulletin of Zhytomyr state technological University*, vol. 72, p. 134–138.
15. ECOBUSINESS. URL: <http://ecolog-ua.com/news/yak-prietyvoryty-vidhody-pet-u-dohody> (accessed 23.09.2019).
16. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/ukrayinski_pidpriyemstva_hochut_na_zakonodavchomu_rivni_zobov'yazati_vidpovidati_za_taru_n1423310 (accessed 23.09.2019).
17. NATIONAL STRATEGY of waste management in Ukraine until 2030 : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November 8, 2017 № 820-p / Cabinet of Ministers of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-p> (accessed 20.04.2019).
18. About system of collecting and utilization of the used container : the draft Law of Ukraine of 28.12.2016 No. 5614 / Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=60832&pf35401=411494> (accessed 20.04.2019).
19. Evropeiskaia pravda. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/experts/2017/02/22/7061827/> (accessed 23.09.2019).
20. Felix P. Experience with the introduction of a mandatory deposit system in Germany. *PRO EUROPE Deposit Workshop*. 2008. Vol. 3, № 19(82). P. 1–37. URL: <http://www.apeal.org/wp-content/uploads/2015/04/08-02-Roland-Berger.pdf> (accessed 20.04.2019).
21. Ministerstvo ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy. URL: <https://menr.gov.ua/news/33488.html> (accessed 23.09.2019).